

Nr 14.*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om ändring av grunderna för vissa riksdagsmannapensioner.*

Uti de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 245 i första kammaren av herr *Norman m. fl.* samt nr 318 i andra kammaren av herr *Hedlund* i Östersund *m. fl.* hemställes, »att riksdagen måtte besluta, att bestämmelserna för riksdagsmannapension för de riksdagsledamöter, som avgått från riksdagsmannaupdraget före den 1 januari 1945, skola ändras så, att pension skall utgå efter samma stadgade minimitid av riksdagsår och med samma efter antalet riksdagsår stigande belopp, som gälla för pension till riksdagsledamöter, som avgått eller avgå efter den 1 januari 1945, samt att vederbörande utskott måtte utarbета erforderlig lagtext».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Pensionsrätt för riksdagsmän infördes år 1947. Bestämmelserna härom, vilka intogos i stadgan den 21 februari 1941 om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande, inneburo i huvudsak, att riksdagsman, som tillhört riksdagen minst åtta år, ägde rätt till ålderspension. Reglerna gjordes tillämpliga även å riksdagsmän, som vid ikraftträdandet lämnat riksdagsmannaupdraget, dock att den, som avgått före inträdet — den 1 januari 1945 — av då löpande mandattid för andra kammaren, ej ägde komma i åtnjutande av pension, med mindre han varit ledamot av riksdagen minst sexton år. I sitt till grund för riksdagens beslut liggande utlåtande, nr 26, anförde konstitutionsutskottet, att det med hänsyn till riksdagsmannaarvodenas dittillsvarande låga belopp syntes riktigt, att även personer, som före de föreslagna bestämmelsernas ikraftträdande varit ledamöter av riksdagen, skulle kunna komma i åtnjutande av riksdagsmannapension; så till vida borde enligt utskottets mening dock för dessa riksdagsmäns del någon skärpning göras beträffande förutsättningarna för erhållande av pension, att en längre minimitid av innehåft riksdagsmannaupdrag stadgades.

Genom beslut vid 1951 års riksdags vårsession uppmjukades reglerna om åtta respektive sexton år som minimitid för erhållande av pension genom

att fullmäktige i riksgäldskontoret tillades befogenhet att, i anseende till särskilda omständigheter, medgiva att, oaktat minimitiden ej vore uppfylld, pension likväl finge utgå. Sådan dispens skulle, uttalade konstitutionsutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande, nr 24, i ämnet givetvis endast komma i fråga, då blott en mindre brist förelåge i den stadgade minimitiden och särskilt ömmande omständigheter i övrigt vore för handen. Med denna uppmjukning av förutsättningarna för erhållande av pension, framhöll utskottet vidare, vunnnes alltså, att riksgäldsfullmäktige finge medgiva pension i de gränsfall, då pension eljest endast kunde beredas avgången riksdagsman genom särskilt riksdagsbeslut.

Vid höstsessionen av 1951 års riksdag vidtogos mera omfattande ändringar i bestämmelserna om riksdagsmäns pensionsförmåner. Sålunda höjdes beloppen för ålderspensionerna; höjningen avsåg även pensioner till redan avgångna riksdagsmän. Någon ändring i reglerna om förutsättningarna för erhållande av ålderspension ifrågasattes därvid icke. Vidare infördes nu viss familjepensionering för riksdagsmän. I princip skall familjepension emellertid icke tillkomma efterlevande efter riksdagsman, som avgått före ikraftträdandet den 1 januari 1952 av bestämmelserna härom; dock må fullmäktige i riksgäldskontoret, när särskilda omständigheter därtill föranleda, bevilja pension till sådan efterlevande i enlighet med de i arvodesstadgan eljest stadgade grunder. Konstitutionsutskottet framhöll i sitt av riksdagen godkända memorial, nr 28, i ämnet att genom införande av pensionsrätt för riksdagsmans änka ävensom möjligheten att i särskild ordning tillerkänna efterlevande barn pension hade pensioneringen vidgats att omfatta nya kategorier och att bestämmelserna härom fördenskull i princip borde vinna tillämpning endast å efterlevande till dem, som vid ikraftträdandet av bestämmelserna vore ledamöter av riksdagen.

De vid föregående års riksdag beslutade ändringarna i arvodesstadgan inneburo bland annat en uppmjukning av förutsättningarna för att den, som avgått från riksdagsmannauppgiftet före den 1 januari 1945, skall kunna komma i åtnjutande av riksdagsmannapension. Med hänsyn härtill och då de därvid antagna bestämmelserna i förevarande ämne ännu icke varit i tillämpning under ett år, finner sig utskottet icke kunna tillstyrka, att riksdagen nu vidtager någon ytterligare förändring i berörda förutsättningar. Utskottet hemställer förty,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 april 1952.

På konstitutionsutskottets vägnar:
HARALD HALLÉN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Gottfrid Karlsson, Karl August Johanson, Gustav Emil Andersson, Oswald*, Lindén, Hällgren*, Lundgren, Fritjof Thun och Bergh*; samt

från andra kammaren: herrar Hallén, Pettersson i Norregård, von Friesen, Fast*, Norén, Swedberg, Spångberg, Nolin*, Löfroth och Adamsson*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Pettersson* i Norregård och *Osvald*, som inom utskottet yrkat, att utskottet måtte tillstyrka de föreliggande motionerna.
